

č. 41

prosinec 2016

PAVOUK

Zpravodaj České arachnologické společnosti z.s.

ISSN 1804-7254

OBSAH

Pavouci České republiky	3
Skálovka Hermanova <i>Zelotes hermani</i> (Chyzer, 1897) – nový druh v ČR	4
<i>Erigone cristatopalpus</i> Simon, 1884	5
Mravčík ohridský (<i>Zodarion ohridense</i> Wunderlich, 1973) (Araneae: Zodariidae) – nový druh pro Českou republiku	7
Něco málo ze ZOO Praha: <i>Modisimus culicinus</i> (Simon, 1893)	10
Kamenožrout zelený III	11
Významné nálezy pavouků z ČR II./ Remarkable records of spiders from Czech Republic II.	13
Skákavka ryšavonohá <i>Ballus rufipes</i> (Simon, 1868) (Araneae: Salticidae) – nový druh pro Slovenskou republiku	18
Inventarizace 2015	20
Co se skrývá v kokonech?	21
114. seminář České arachnologické společnosti – Olomouc	25
20 th International Congress of Arachnology	26
Kroniky	26
Sedmdesáté narozeniny Antonína Kůrky	28
Bucharova mísa plná pavouků	31
Náš táta pavouk	33
Česká arachnologická bibliografie	34
Britská bibliografie – The Newsletter 136 a 137	37
Nové knihy	38

Pavouci České republiky

S přechodem na verzi 15.0 WORLD SPIDER CATALOG došlo ke změně jména *Xysticus embriki* Kolosváry, 1935 na dnes platné *Xysticus marmoratus* Thorell, 1875.

S přechodem na verzi 17.0 WORLD SPIDER CATALOG se stávají platnými nová jména dvou druhů řazených doposud do rodu *Micaria*: *Arboricaria sociabilis* (Kulczyński, 1897) a *Arboricaria subopaca* (Westring, 1861) (viz MIKHAILOV 2016).

Z verze 17.5 akceptujeme zatím změnu, na kterou nás upozornili K. Rückl a V. Kroc. Rod *Parazygiella* Wunderlich, 2004 byl synonymizován s rodem *Zygiella* Pickard-Cambridge, 1902 (viz GREGORIČ *et al.* 2015). Tudiž platným jménem našeho druhu je *Zygiella montana* (C. L. Koch, 1834).

Novým druhem pro vědu je snovačka popsaná podle materiálu z našeho území: *Enoplognatha bryjai* Řezáč, 2016 (viz ŘEZÁČ *et al.* 2016).

Novým druhem pro naše území je *Zelotes hermani* (Chyzer, 1897), nalezený nezávisle na dvou místech. Poprvé v roce 2015 nedaleko Kyjova: Ježov, PR Ježovský lom, 2 ♀♀, 4.–14.6.2015, 1 ♂, 9.–19.8.2015, leg. J. Darebník, det. et coll. J. Dolanský. Podruhé o rok později nedaleko Olomouce: Stařechovice, poblíž PR Andělova zmola, 18.8.–18.9.2016, 1 ♀, leg. F. Trnka, det. et coll. O. Machač.

Novým druhem pro naše území je *Erigone cristatopalpus* Simon, 1884. Nález pochází z Velké kotliny v Hrubém Jeseníku: 1 ♂, 10.8.2003, leg. I. Chvátalová, det. et coll. V. Růžička. Jedná se o horský druh, jehož výskyt je znám z Alp a Vysokých Tater.

Jako první v Evropě doložil V. Hula výskyt zavlečené třesavky *Modisimus culicinus* (Simon, 1893), a to v tropických pavilonech Zoologické zahrady v Praze.

Ke konci roku 2016 evidujeme z území Česka 872 domácích a zdomácnělých druhů pavouků a osm druhů zavlečených, dosud nezdomácnělých, vyskytujících se výhradně v přetápěném prostředí skleníků zoologických a botanických zahrad a v chovech bezobratlých.

GREGORIČ M., AGNARSSON I., BLACKLEDGE T. A. & KUNTNER M. 2015: Phylogenetic position and composition of Zygiellinae and *Caerostris*, with new insight into orb-web evolution and gigantism. *Zool. J. Linn. Soc.* **175**: 225–243.

MIKHAILOV K. G. 2016: On the spider genus *Arboricaria* with the description of a new species (Araneae, Gnaphosidae). *ZooKeys* **558**: 153–169.

ŘEZÁČ M., ŘEZÁČOVÁ V. & HENEGER P. 2016: *Enoplognatha bryjai* new species, a bizzare cobweb spider of the Pannonian swamps (Araneae, Theridiidae). *Zootaxa* **4147** (1): 92–96.

WORLD SPIDER CATALOG 2016: *World Spider Catalog*. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>, version 17.5 (4.11.2016).

Vlastimil Růžička

Skálovka Hermanova *Zelotes hermani* (Chyzer, 1897) – nový druh v ČR

Ze střední Evropy byl dosud znám výskyt této skálovky ze Švýcarska, Rakouska a Slovenska. Odtud její areál pokračuje dále na jih a východ. Z našeho území byla poprvé zaznamenána v přírodní památce Ježovský lom nedaleko Kyjova, ve sběrech ze zemních pastí. Materiál nasbíral v rámci projektu FŽP České zemědělské univerzity v Praze, zaměřené na studium vlivu fragmentace krajiny v okolí kamenolomů na bezobratlé, Jiří Darebník. Celkem byly ve vzorcích z června a srpna 2015 dvě samice a jeden samec. Je nutno podotknout, že tuto lokalitu jsme ve stejný rok v květnu navštívili v rámci exkurze naší arachnologické společnosti, ale tento druh jsme zde nenašli. Následně v srpnu 2016 byla tato lokalita navštívena prvním z autorů, který ručním sběrem odchytil jednu samici *Zelotes hermani* pod vrstvou borových šišek, nahromaděných na holém písčitém povrchu. Přírodní památka Ježovský lom je opuštěný pískovcový lom, kde převažují výslunné skalní biotopy, holé nebo řídkou travinnou vegetací zarostlé písčité plochy, jednotlivě se vyskytují také keře a stromy.

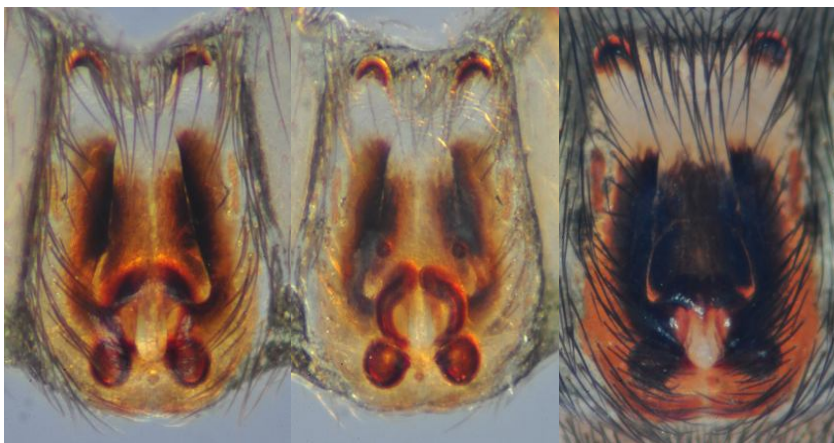
Druhý nález jedné samice pochází z jihozápadního svahu Velkého Kosíře u obce Stařechovice na Prostějovsku. Samice tohoto druhu byla chycena při průzkumu brouků (leg. F. Trnka) v srpnu 2016 do zemní pasti umístěné ve světlé svahové doubravě.

Je otázka, zda tento druh byl na našem území přehlížen, nebo dochází v poslední době k jeho šíření.

Jedinci obou pohlaví se od našich dalších druhů rodu *Zelotes* výrazně liší. Nápadné je dlouhé políčko epigyny, které se dopředu trochu zužuje, s velmi dlouhými sklerotizovanými rýhami po stranách středního políčka (obr. 1). Nápadné černé zbarvení středního políčka epigyny a přilehlých postranních ploch je u většiny jedinců také dosti typické. Sklerotizovaná ouška v předních rozích políčka epigyny jsou poměrně drobná. Zajímavý je také průběh ductů, které začínají na vnitřním okraji spermaték, obloukovitě se rozbíhají a poté se sbíhají ve střední části epigyny. U většiny ostatních druhů totiž probíhají v tomto úseku rovnoběžně podél středové osy epigyny. Pro samce *Zelotes hermani* je typický tmavý, plochý, na konci utatý útvar vyčnívající distálně na vnějším okraji bulbů.

Výzkum, díky kterému byl u nás poprvé nalezen zmíněný druh, byl podpořen grantem EHP-CZ02-OV-1-027-2015.

Jan Dolanský, Ondřej Machač a Tomáš Kadlec

Obr. 1: Epigyna samice *Zelotes hermani* z Ježovského lomu: ventrální pohled (vlevo), dorzální pohled (uprostřed), nevypreparovaná epigyna (vpravo) (foto J. Dolanský).

Erigone cristatopalpus Simon, 1884

Dávný nález Ivety Chvátalové (viz str. 3), který bylo možné podle soudobé literatury přesně determinovat. Stáhněte si níže citovaný článek, jsou tam skvělé obrazové tabule, na kterých jsou dokumentovány rozdíly mezi druhy, které přicházejí v úvahu. Jsou to druhy skupiny *Erigone psychrophila*, které se v Evropě vyskytují v boreálních a horských oblastech. Náš exemplář označím „Obr. 1“, na obrázky z článku se odvolám „Fig. X“.

Použiji terminologii z článku. Pro samce je charakteristická výrazná jamka na retrolaterálním okraji tibie makadla (tibial pit – tP). Vždy je přítomna ventrální apofýza tibie (ventral apophysis – vA), u některých druhů je vyvinuta malá dorzální apofýza (dorsal apophysis – dA). Výrazný je retrolaterální okraj jamky (retrolateral border of pit – rB).

Embolická sekce je vybavena rýhovaným středním zubem (median tooth – mT) a zadním zubem (posterior tooth – pt).

Exemplář z Velké kotliny má hlavohruď dlouhou 1,13 mm. Chelicery jsou po stranách opatřeny řadou 4–5 výrazných zubů. Na předním okraji tibie makadla je relativně velká jamka (Obr. 1A: tP), na horním okraji tibie makadla je vyvinuta dorzální apofýza (Obr. 1A: dA). Retrolaterální okraj jamky je úzký (Obr. 1A: rB). Oba zuby na embolické sekci jsou mimořádně dlouhé, střední zub je opatřen zářezy na zadním okraji (Obr. 1B: mT, pT). Veškeré znaky plně odpovídají příslušnosti ke druhu *E. cristatopalpus*.

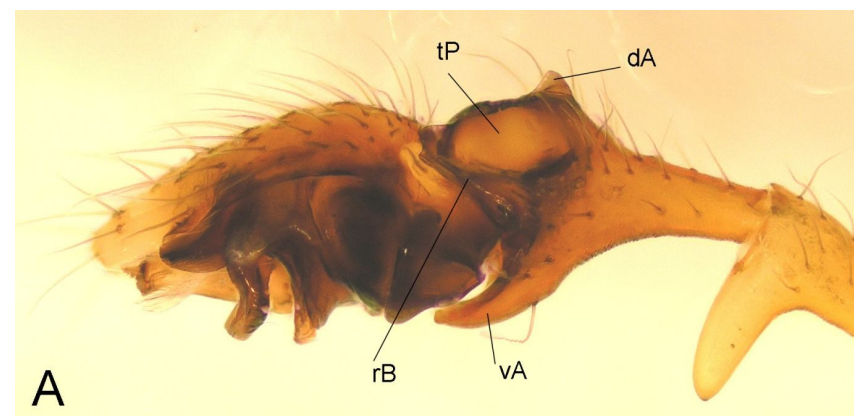
E. tirolensis je obdobně velkým druhem, ale chelicery jsou po stranách opatřeny řadou 6–9 nápadných zubů. Dorzální okraj tibie makadla není opatřen apofýzou, nýbrž zářezem, a retrolaterální okraj jamky má trojúhelníkový tvar (Fig. 1c). Střední zub embolické sekce je opatřen zářezy na svém konci (Fig. 3c).

E. tenuimana a *E. aletris* jsou si velmi pobobné, pravděpodobně konspecifické. V porovnání s předchozím druhem jsou menší, jamka tibie je menší (Fig. 1b, d), zadní zub embolické sekce je zakrnělý (Fig. 3 b, d).

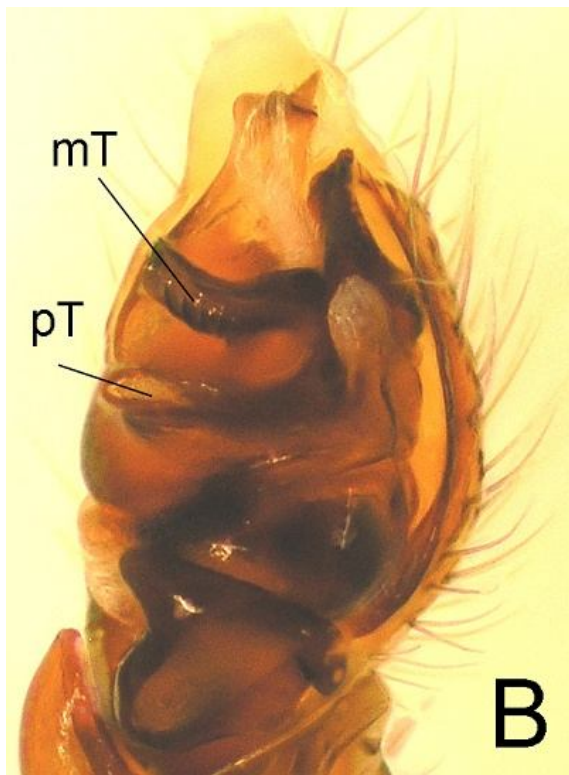
E. svenssoni má na ventrální apofýze dlouhou ostruhu.

MUSTER C. & HÄNGGI A. 2009: The *Erigone psychrophila* group in the Alps (Araneae: Linyphiidae). *Contrib. Nat. Hist.* **12**: 987–1005.

Vlastimil Růžička

Obr. 1A: *Erigone cristatopalpus*, makadlo laterálně (foto V. Růžička)

Obr. 1B: *Erigone cristatopalpus*, makadlo ventrálně (foto V. Růžička)

Mravčík ohridský (*Zodarion ohridense* Wunderlich, 1973) (Araneae: Zodariidae) – nový druh pro Českou republiku

Střední Polabí, Nová Ves I, 3 km severozápadně od Kolína, PP Lom u Nové Vsi, 50.0549N, 15.1323E (5956), 1 ♂, zemní past, 1.6.–30.6.2015, leg. Jiří Skala, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum, Pardubice. Projekt byl podpořen grantem č. EHP-CZ02-OV-1-027-2015 realizovaným na FŽP České zemědělské univerzity v Praze.

Jedná se o bývalý jámový lom, kde se do roku 1958 těžily biotitické migmatity a pararuly. Těžba odkryla v předkřídových depresích krystalinika relikt sedimentů křídý, jejichž kapsy jsou patrné v horních částech obvodových stěn lomu. Past byla umístěna do suti pod stěnou lomu (obr. 1).

Zodarion ohridense byl doposud považován za endemit Balkánského poloostrova. Nejbližší výskyt tohoto druhu je zaznamenán v Chorvatsku, dále pak v Albánii, Makedonii, Bulharsku a Řecku (NENTWIG *et al.* 2016). V Makedonii byl nalezen např. v pohoří Šar planina (1200–1700 m n.m.) ve smíšeném lese javoru a dubu ceru a ve smrkové bučině (KOMNENOV 1998). Dále také v pohoří Jakupica (1400–1900 m n.m.) na vysokohorských pastvinách či v bukovém lese (KOMNENOV 2003). DELTSHEV (2004) našel tento druh v JZ Bulharsku v borovém lese (200–250 m n.m.).

Do České republiky byl tento druh bezesporu zavlečen. To může souviset s pohybem těžké techniky v lomu. Jedná se již o třetí druh mravčíka, který byl do České republiky z jižní Evropy zavlečen. Prvním z nich byl mravčík skalní (*Zodarion rubidum*), jehož šíření je dáváno do souvislosti s provozem železnice (PEKÁR 2002). Druhým byl mravčík italský (*Zodarion italicum*) nalezený v okolí lomů v Praze (ŘEZÁČ 2002) a nověji také v pískovně na jižní Moravě (HENEBERG & ŘEZÁČ 2014). Jediným druhem mravčíka, kterého je možné považovat za přirozenou složku naší fauny, je tedy mravčík obecný (*Zodarion germanicum*). Nicméně ani u tohoto druhu však nelze vyloučit zavlečení v historicky nedávném, arachnologickým výzkumem však ještě nepodchyceném období.

Mravčící jsou pro pasivní transport během lidské činnosti dobře preadaptovaní svojí tolerancí k suchému prostředí a především připevňováním pavučinových úkrytů maskovaných kamínky (tzv. iglů) k pevným předmětům ležícím na zemi. Při transportu těchto předmětů tak dochází i k transportu pavouků, kteří při příznivých podmínkách nové lokality mohou založit životaschopnou populaci i na místech značně vzdálených od jejich souvislého rozšíření.

Délka těla mravčíka ohridského je 2,5–4,5 mm. Zbarvením se velmi podobá druhu *Zodarion germanicum*. Hlavohrud' je červenohnědá, zadeček tmavší. Končetiny jsou žlutohnědé s tmavě hnědými femury. Hlavním znakem na makadlech je charakteristický tvar tibiální a mediální apofýzy a hákovitá špička embolu. Epigyna široká, nízká, vstup do kopulačních kanálků pod dlouhým horizontálním, uprostřed přerušeným záhybem, pod přerušením sklerotizovaný trojúhelníkový útvar. Kopulační kanálky krátké, spermatéky těsně nad epigastrickou rýhou (obr. 2). U druhu *Zodarion germanicum* je epigyna úzká, tvořená nepárovým horizontálním záhybem zastřešujícím vstup do kopulačních kanálků. Kopulační kanálky jsou delší, obloukovité, spermatéky více předsunuté před epigastrickou rýhou (obr. 3).

BOSMANS R. 1997: Revision of the genus *Zodarion* Walckenaer, 1833, part II. Western and Central Europe, including Italy (Araneae: Zodariidae). *Bull. Br. Arachnol. Soc.* **10** (8): 265–294.

BOSMANS R. 2009: Revision of the genus *Zodarion* Walckenaer, 1833, part III. South East Europe and Turkey (Araneae: Zodariidae). *Contrib. Nat. Hist.* **12**: 211–295.

DELTSHEV C. 2004: Spiders (Araneae) from Sandanski-Petrich Valley (SW Bulgaria). *Zoosyst. Evol.* **80** (1): 71–76.

HENEBERG P. & ŘEZÁČ M. 2014: Dry sandpits and gravel-sandpits serve as key refuges for endangered epigeic spiders (Araneae) and harvestmen (Opiliones) of Central European steppes aeolian sands. *Ecol. Eng.* **73**: 659–670.

KOMNENOV M. 1998: Contribution to the study of spiders (Araneae) on Šar Planina Mountain, North-Western Macedonia. *Forest* **9**: 19–07.

KOMNENOV M. 2003: Contribution to the study of spiders (Araneae) on Jakupica Mountain, Macedonia. *Bull. Biol. Stud. Res. Soc.* **3**: 45–49.

NENTWIG W., BLICK T., GLOOR D., HÄNGGI A. & KROPF C. 2016: Spiders of Europe. Available from: www.araneae.unibe.ch (29.11.2016).

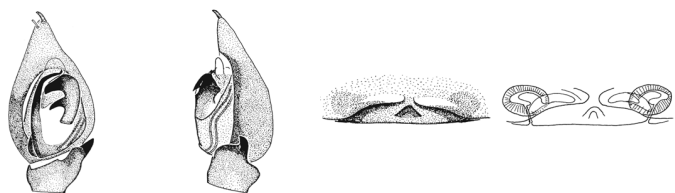
PEKÁR S. 2002: *Zodarion rubidum* Simon, 1914: Railroad Riders? *Newsl. Br. Arachnol. Soc.* **95**: 11–12.

ŘEZÁČ M. 2002: *Sitticus distinguendus* and *Zodarion italicum*, two spider species recently found in Bohemia, Czech Republic (Araneae: Salticidae, Zadariidae). *Acta Univ. Carolinae Biol.* **45**: 295–298.

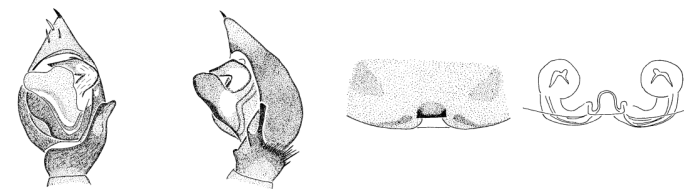
Tomáš Krejčí & Milan Řezáč

Obr. 1: PP Lom u Nové Vsi na Kolínsku – lokalita mravčíka ohridského (*Zodarion ohridense*) v České republice (cestyapamatky.cz).

Obr. 2: *Zodarion ohridense* – BOSMANS (2009)

Obr. 3: *Zodarion germanicum* – BOSMANS (1997)

Něco málo ze ZOO Praha: *Modisimus culicinus* (Simon, 1893)

To, že nějaký čas zkoumáme faunu zoologických zahrad napříč Českou republikou, už asi všichni víte. Ale doposud jsem nenapsal nic o konkrétních druzích. Druhů jsme našli dost a dost a jeden z nejzajímavějších je třesavka *Modisimus culicinus*. Poprvé jsem ji našel v pavilonu gaviálů indických 2.1.2016 a od té doby jsem její výskyt několikrát potvrdil. Později jsem ji zjistil i v pavilonu Indonéska džungle. Druh determinoval Bernard Huber z Alexander Koenig Research Museum of Zoology. Jedná se o jeden z druhů, u kterých se musíme zamyslet, zda je součástí naší fauny, či není. Je to totiž druh striktně tropický, v Evropě recentně nalezen pouze v Zoo Praha a v hamburské Zoo Hagenbeck, kdy český nález je první. Tato malá třesavka, s délkou těla cca 1,5 mm (obr. 1), se v Zoo Praha vyskytuje na tropické vegetaci v suchých i vlhkých částech zmíněných pavilonů. Není zde vzácná, jen není snadné ji ulovit. Využívá klasické únikové strategie malých druhů třesavek – prostě spadne. Při její velikosti jí v podrostu tropických expozic nelze najít. Samičky jsou na vegetaci nápadnější díky kokonům s vajíčky, která jsou výrazně světlá. Samotná vajíčka jsou relativně velká, dosahují velikosti zadečku samice. Tuto třesavku se nepodařilo chovat v zajetí, ale předpokládám, že se bude živit především chvostokoky či dalšími pavouky, nejhojnějším pavoukem v obou expozicích je vzokan *Triearis stenaspis* Simon, 1891. Predace třesavky nebyla prokázána, ale je pravděpodobné, že se na ní bude podílet zde velmi běžná skákavka *Hasarius adansoni* (Audouin, 1826).

Zajímavé je rozšíření tohoto druhu. Jedná se o pantropický druh, recentně byla zjištěna v oblasti od Malajsie po Kubu a pouze dva nálezy, Zoo Praha a Zoo Hagenbeck v Hamburku, jsou severněji než 50. rovnoběžka.

Vladimír Hula

Obr. 1: *Modisimus culicinus*, samice ulovená v pražské zoo (foto V. Hula)

Kamenožrout zelený III

Toho jsme měli chytit do našich trubek my! No nic – jistě i jiní badatelé mají právo něco objevit. A tohle je po delší odluce opravdu *něco!*

Signál, že se na podzim roku 2016 k něčemu schyluje, jsme ovšem dostali. Do trubkové pasti na opukovém svahu u východočeského Mravína, do které nám v průběhu tří let spadly dvě samičky druhu *Iberina microphthalma*, se nám konečně chytli také samečci. Pro vědu dosud neznámí. Hned čtyři! Doložený hloubkový rozsah výskytu druhu se nám rozšířil na 50–120 cm. A pak to přišlo...

Jeden pardubický arachnolog určoval část obsáhlého materiálu, který sebrali pracovníci FŽP České zemědělské univerzity v Praze v rámci projektu zaměřeného na studium vlivu fragmentace krajiny v okolí kamenolomů na bezobratlé (výzkum byl podpořen grantem EHP-CZ02-OV-1-027-2015). V materiálu ze zemních pastí, který sebrala Hana Králíčková v blízkosti Přírodní památky Kurovický lom, našel jednu malou, bledou příčnatku s prosvítajícími vodorovnými chodbami na epigyně. Na první pohled *Hahnia pusilla*, ale divná. Tak ji přiložil

k materiálu z trubkových pastí a poslal jednomu jihočeskému arachnologovi k bližšímu posouzení. Ten už na to měl více času, tak zvíře změřil a vyfotografoval. A my si dohromady myslíme, že to je dosud neznámý druh příčnatky.

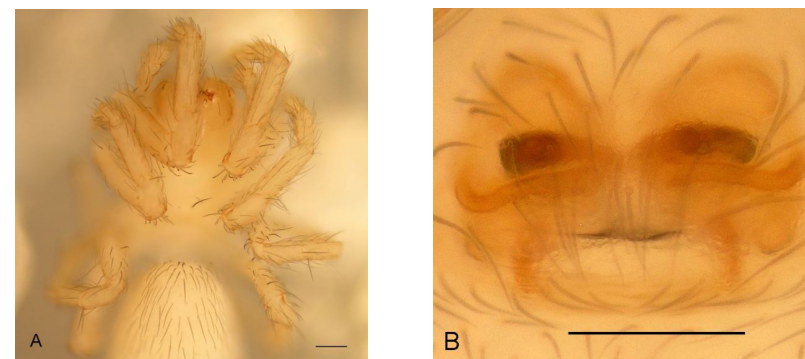
Je to velmi bledé, velmi malé zvíře (obr. 1A): 1 ♀, Kurovice (49.2734N, 17.5252E), 1.–11. srpna 2015, leg. H. Králíčková, coll. J. Dolanský. I ta nejmenší pohroma, *Porrhomma cambridgei*, je ve srovnání s ní docela veliká a dlouhonohá. Délka hlavohruď té příčnatky činí 0,58 mm, délka celého těla 1,3 mm, oči jsou částečně redukovány. Ano, vzhledově vypadá jako *Iberina microphthalma* (viz RŮŽIČKA & DOLANSKÝ 2014), jenže má úplně jinou epigynu (obr. 1B). A femury nesou po jednom trnu, měl by to být zástupce rodu *Hahnia*. V přehledu středoevropských druhů nic takového nenacházíme.

Past byla umístěna ve smrkovém lese, tedy ve vysázené monokultuře, poblíž paseky, nedaleko bylo mraveniště. Ale podle vzhledu předpokládáme, že jde o druh obývajících hlubší vrstvy půdy (jako výše zmíněná *I. microphthalma*), takže povrchový biotop nehraje podstatnou roli. Pokusíme se k odchytu dalších exemplářů přímo v půdě umístit na lokalitě trubkové pastí.

Kdybyste někdo na něco podobného narazil, dejte nám, prosíme, vědět.

RŮŽIČKA V. & DOLANSKÝ J. 2014: Kamenožrout zelený. *Pavouk* 36: 4–9.

Vlastimil Růžička, Jan Dolanský & Tomáš Kadlec

Obr. 1: *Hahnia* sp. A – celkový vzhled, B – epigyna. Měřítka = 0,1 mm (foto V. Růžička)

Významné nálezy pavouků z ČR II./ Remarkable records of spiders from Czech Republic II.

Araneus saevus (L. Koch, 1872): Kvilda, 49.0405N, 13.5786E (6947), mezi silnicí na Horskou Kvildu a Jezerní slatí, na smrku ve výšce 2 m, 1 ♀, individuální sběr, 15.8.2016, leg. & det. Václav Kroc & K. Rückl (rev. Ondřej Machač), coll. Národní muzeum (P6A 6385). Druhý doložený nález z Česka; první nález (z roku 1971) učiněný (rovněž českolipským rodákem) Antonínem Kůrkou pochází z nedaleké Horské Kvildy. Druh dosud uváděn jako nezvestný; možná je díky svému životu vysoko v korunách smrků na Šumavě přehlížený. Blíže viz v samostatném článku tohoto Pavouka (str. 17).

Baryphyma pratense (Blackwall, 1861): Stráž nad Ohří, 50.3318658N, 13.0429031E (5644), levý břeh řeky Ohře, 330 m n. m., 1 ♂, výběr zemní pasti 4.5.2003, leg. et det. et coll. Antonín Roušar. Kriticky ohrožený druh, znám ze tří kvadrátů. Naposledy zjištěn v roce 2000 na jižní Moravě, před tím ve východních a jižních Čechách. Evropský druh, často v blízkosti vod, značně vlhkomilný. Ukázka zapomenuté (nekontrolované) epruvety s "pokladem".

Cetonana laticeps (Canestrini, 1868): Stroupeč u Žatce, 50.3585517N, 13.5051925E (5646), jižně exponovaná travnatá step s duby, okraj údolí Ohře, 220–300 m n. m., 1 ♀, ruční sběr, 29.9.2016, leg. et det. et coll. Antonín Roušar. Náhodný sběr při posedu na zemi a následném vyklepání části obsahu ztrouchnivělého kmene třešně do mísy. Silně ohrožený druh nalezený doposud na jižně orientovaných stráních údolí řek na Křivoklátsku a jižní Moravě. Poslední nález na našem území je z 24.9.2005.

Cinetata gradata (Simon, 1881): Kounov v Orlických horách, 50.2941N, 16.2877E (5763), 550 m n. m., okraj lesa a mezofilní louky, smyk, 1 ♂, 7.5.2016, leg. et det. Jan Dolanský, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Druh vzácně nalézáný na močálech a okrajích lesů, většinou na nízkých větvích smrků. Dosud byl znám jen nález u řikonína (6663) a opakované nálezy od Lánova (5360) (KŮRKA & VANĚK 2010). Nová lokalita hostí jen běžnou pavoučí faunu středních poloh, ze vzácných druhů stojí za zmínku jen *Acantholycosa lignaria*, nalezená na nedaleké mýtině (DOLANSKÝ 1997).

Dasumia carpatica (Kulczyński, 1882): Komňa, PP Lom Rasová, 48.9767N, 17.8102E (7072), listnatý les, 1 ♂, zemní past, 2.5.–12.5.2015, leg. Jiří Darebník, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Tato silně ohrožená šestičeka je endemitem Západních Karpat. V České republice je známa ze čtyř kvadrátů (17 nálezů). Většina nálezů pochází z okolí Nového Jičína a Zlína. Jedinec odchycený u obce Komňa byl nalezen nedaleko PP Lom Rasová v prosvětleném listnatém lese (převážně dub, jilm, lípa s příměsí topolu a vrby).

Dolomedes plantarius (Clerck, 1757): Zlatá Koruna, 48.8511N, 14.3616E (7152), litorál v nadjezí, 1 ♀, individuální sběr, 15.8.2013, leg. Zdeněk Ipser, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Samice byla odchycena na hlavním toku Vltavy, a sice v litorálu nadjezí jezu Zlatá Koruna.

Lanžhot, obora Soutok, 48.6333N, 16.9595E (7276), Dědova pískovna, 1 ♂, 2 JJ, individuální sběr, 14.5.2016, leg. Petr Kment, Jan Sychra, Eva Líznavová, det. Petr Dolejš, coll. Národní muzeum (P6A 6395). První doložený nález druhu na Moravě.

Rakvice, Kamenský Šutrák, 48.845907N, 16.809596E (7166), litorál malého eutrofního rybníka jižně od obce, 1 ♀, individuální sběr (do cedníku), 29.6.2016, leg. et det. Michal Horský, coll. Národní muzeum (P6A 6396). Druhý doložený nález druhu na Moravě.

Kriticky ohrožený druh známý v České republice dosud pouze z mokřadů jižních Čech a Dokeska (pět kvadrátů, 15 nálezů). Na Moravě bude pravděpodobně rozšířenější, již 17.7.2012 byla vyfotografována samice s kokonem v litorálu rybníka Horní Karlov (Božické rybníky), 48.8257944N, 16.3043208E (7163) (obr. 1).

Erigonoplus globipes (L. Koch, 1872): Stroupeč u Žatce, 50.3599889N, 13.4979400E (5646), okraj údolí Ohře s jižně exponovanou travnatou stepí s duby, pod kamenem, 220–300 m n. m., 1 ♂ o velikosti 1,3 mm, 3.4.2011, leg. et det. et coll. Antonín Roušar. Silně ohrožený druh, samec je nápadný ztloustlým metatarsem I. Vyskytuje se v otevřených stanovištích, jako jsou skalnaté a travnaté stepi. Dodnes objeven v pěti kvadrátech, nejbližší lokalitou v Podkrušnohorském prolomu je vrch Raná v Českém středohoří, kde byl zjištěn 5.5.1966. Tohoto drobného pavoučka jsem vlastně "objevil" teprve nyní, když jsem kontroloval zapomenutou epruvetku obsahující tři větší pavouky (*Alopecosa cuneata*, *Xysticus acerbus*, *Asianellus festivus*,) chycené během prvního seznámení s lokalitou.

Haplodrassus cognatus (Westring, 1861): Tisem, 7 km jihozápadně od Benešova, 49.7582N, 14.6199E (6253), jehličnatý les, 1 ♂, zemní past, 1.6.–30.6.2015, leg. Jiří Skala, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Ohrožený druh skálovky vyskytující se zejména v lesích a na lesních okrajích. V České republice je zaznamenán z 15 kvadrátů (39 nálezů), po roce 2000 byl však nalezen pouze jeden samec u obce Hardegg. U obce Tisem byl nalezen v mírném svahu v jehličnatém lese nedaleko bývalého kamenolomu.

Ozyptila brevipes (Hahn, 1826): Březina (5456), 1 ♀, prosev – stejné nálezové údaje jako u *Taranucnus setosus*; Hodonín, litorál Bojanovického rybníku, 48.8720N, 17.0606E (7168), 1 ♀, prosev, 19.8.2016, leg. et det. Jan Dolanský, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Vzácný bažinný druh, v Čechách doložen vesměs jen starými údaji. V databázi dosud z deseti čtverců – z hlediska této rubriky se stává „tuctovým“.

Pardosa nebulosa (Thorell, 1872): Tovačov, Skašovské jezero 49.40789N, 17.3080E (6569), písčito-bahnitý břeh jezera, 1 J, 22.8.2015, observ. O. Machač; Hulín, 49.30190N, 17.46307E (6670), 4 JJ, hliněné břehy jezera, 16.8.2016; Hulín, 49.30190N, 17.46307E (6670), hlinité

břehy jezera, 1 ♂, 4 JJ, 3.10.2016., leg. et det. et coll. O. Machač & R. Šich. Tento druh byl dosud znám pouze z neaktivní cihelny u Hodonína. Druh je vázán na hlinité břehy řek, v ČR v současnosti znám pouze z postindustriálních stanovišť.

Phycosoma inornatum (O. P.-Cambridge, 1861): Bezručovo údolí u Chomutova, Krušné hory, 50.4921911N, 13.3668350E (5546), suťový proud na k jihu orientovaném svahu s dubohabrovým porostem, 460 m n. m., 1 ♂, prosev opadanky zpod kamenů, 25.5.2016, leg. et det. et coll. Antonín Roušar. Kriticky ohrožený druh, znám z pěti lokalit: Doksy – Břehyně, Brdy – rez. Ždár, Milešovka a Vrkoč z Českého středohoří. V Krušných horách poprvé objevena v Prunéřovském údolí (5545) – Kokrháč (druhotný smrkový porost s dubem, bukem, břizou) v suťovém poli pomocí prosevů (1 ♂, 18.2.2007; 1 ♂ a 1 subadultní ♂, 25.10.2008; 1 subadultní ♂, 1.3.2009; 1 ♀ a 1 subadultní ♀, 5.4.2009; 1 ♂, 13.4.2009; 1 ♂, 26.12.2009. Pouze nedospělí jedinci, 3 ♂♂ a 6 ♀♀ 25.8.2010 pod nevelkým plochým kamenem potaženým pavučinou. Nálezy adultních jedinců v zimních měsících nejsou běžné).

Porrhomma microcavense Wunderlich, 1990: Všešímy, 49.9232N, 14.6958E (6054), okraj listnatého lesa, 1 ♀, zemní past, 1.6.–30.6.2015, leg. Jiří Skala, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Tato vzácná plachetnatka s redukovanými očima obývající podzemní prostory je z území České republiky známá pouze v počtu čtyř samic. Dvě byly nalezeny v roce 2000 v Kokořínském dole, jedna v roce 2005 u obce Hranice (Teplice nad Bečvou) a jedna v roce 2009 u obce Mladeč nedaleko CHKO Litovelské Pomoraví. U Všešímy byla nalezena na okraji listnatého lesa ve svahu mezi skalními výchozy.

Taranucnus setosus (O. P.-Cambridge, 1863): Březina, Přírodní rezervace Žabakor, 50.5446N, 15.0633E (5456), litorál rybníku, vysoké ostřice, 1 ♀, prosev, 15.9.2016, leg. et det. Jan Dolanský, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Vzácný mokřadní druh nalézáný obvykle v ostřicových porostech. V databázi byly dosud údaje z jedenácti čtverců – z hlediska této rubriky se druh tímto stává „tuctovým“.

Zelotes puritanus Chamberlin, 1922: Dobříš, PP Jezírko, 49.7717N, 14.1644E (6250), drobná kamenitá suť, 1 ♂, zemní past, 1.6.–30.6.2015, leg. Jiří Skala, det. Milan Řezáč a Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum v Pardubicích. Silně ohrožený druh skálovky vyskytující se na skalách, skalních stepích a lesostepích. Na území České republiky je znám z osmi kvadrátů (67 nálezů). Většina nálezů pochází z Křivoklátska a z Českého krasu, několik nálezů také z Hřenska. U obce Tisem byla past umístěná v lomu přímo v suťovém svahu (písek, kámen) téměř bez vegetace.

Tomáš Krejčí, Milan Řezáč, Antonín Roušar, Jan Dolanský, Petr Dolejš, Ondřej Machač & Michal Horský

Obr. 1: Dospělá samice *Dolomedes* cf. *plantarius* s kokonem v litorálu rybníka Horní Karlov (foto J. Sychra)

Křížáci *Araneus saevus* a *Araneus nordmanni* na Šumavě

Po ložském nepotvrzeném nálezů samce křížáka *Araneus saevus* jsem se společně s Václavem Krocem a Janou Červenkovou vypravil 16. srpna na Šumavu s cílem najít další exempláře vzácných horských křížáků.

Podél silnice mezi Kvildou a Horskou Kvildou jsem na okraji lesa narazil na dospělou samici *A. saevus* (uložena v Národním muzeu pod evidenčním číslem P6A 6385) a několik adultních a subadultních samic *Araneus nordmanni*. V hloubi lesa severně od Horské Kvildy jsme následně asi za tři hodiny našli dalších asi 15 převážně juvenilních *Araneus saevus* a 120 *Araneus nordmanni*.

Z našich pozorování zde uvedu některé údaje o biologii obou druhů:

Araneus saevus (L. Koch, 1872) – křížák stromový (obr. 1) je druhem horských smrčín a jejich

okrajů. Dospělce můžeme najít zhruba od července do září. Přezimuje pravděpodobně kokon a za rok i mláďata. Staví velkou síť mezi smrkovými větvemi v různých výškách zhruba od 150 cm nad zemí, nejčastěji od 2 metrů výše. Jeho řidší síť připomíná tvarem síť křížáka *Araneus angulatus*, ale není tak velká. Přes den pavouk číhá na centrálním políčku sítě, popřípadě je skryt ve větroví a spojen se sítí signálním vláknem.

Oproti tomu hojnější *Araneus nordmanni* (Thorell, 1870) – křížák Nordmannův (obr. 2) je jak způsobem života, tak tvarem a velikostí sítě velice podobný druhu *Araneus diadematus*. Síť si většinou nestaví tak vysoko jako *A. saevus*. Nejčastěji číhá na centrálním políčku. Při horším počasí sedí na větvičce, spojen se sítí signálním vláknem. Na rozdíl od *A. diadematus* si úkryt nestaví, pod sebou vytváří pouze pavučinovou podestýlku.

Nález obou druhů ve větším počtu exemplářů ve mně evokují pocit, že v rámci čeledi Araneidae není arachnofauna České republiky ještě tolik prozkoumaná, a snad se v blízké budoucnosti dočkáme dalších zajímavých (prvo)nálezů křížáků.

Kryštof Rückl

Obr. 1: *Araneus saevus* z okolí Horské Kvildy (foto V. Kroc)

Obr. 2: *Araneus nordmanni* (foto K. Rückl)

Skákavka ryšavonohá *Ballus rufipes* (Simon, 1868) (Araneae: Salticidae) – nový druh pro Slovenskou republiku

Ballus rufipes (Simon, 1868). Slovakia mer., Imef, Nesvady env. (8074), 7.10.2016, 1 ex. (obr. 1), pod vegetací na polní cestě na okraji smíšeného lesa, P. Krásenský lgt. et det., A. Roušar rev. et coll. Skákavka *Ballus rufipes* je rozšířena v severní Africe, v jižní a jihozápadní Evropě (Turecko, Řecko, Chorvatsko, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Francie – mediteránní oblast) a také v Německu. V Maďarsku byl odchycen subadultní jedinec (♂) na vnitrozemských panonských písečných dunách (Esztergom, Strázsa-hegy, 8.3.1997) v ulitě plže a byl odchován v laboratoři až do dospělosti (SZINETÁR et al. 1998). Tento nález je uveden pouze na mapě ve Wiki*, ale v pramenech k této mapě není autor uveden.

Mladý exemplář ze Slovenska s charakteristickým zbarvením (obr. 2 a obr. 3), především s černými podélnými pruhy nacházející se laterálně na metatarsu a tarsu IV, odpovídá popisu podle prací ALICATA & CANTARELLA (1988), BAUCHHENS & STUMPF (1992), SZINETÁR et al. (1998), METZNER (1999), STAUDT (2016**). Délka těla je 2 mm. Na obr. 3 je porovnán s nedospělou a příbuznou skákavkou *Ballus chalybeius*. Na obr. 4 jsou porovnána mláďata skákavek *Ballus chalybeius* a *Ballus rufipes* (STAUDT 2016**).

* <http://wiki.spinnen-forum.de>

** <http://www.spiderling.de/arages/index2.htm>

ALICATA P. & CANTARELLA T. 1988: The genus *Ballus*: A revision of the European taxa described by Simon together with observations on the other species of the genus. *Animalia* **14**: 35–63.

BAUCHHENS E. & STUMPF H. 1992: Wiederrunde von *Ballus rufipes* in Deutschland (Araneae: Salticidae). *Arachnol. Mitt.* **4**: 56–58.

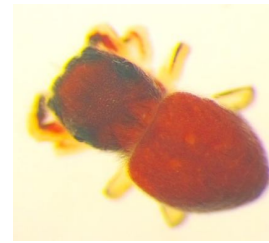
SZINETÁR C., GÁL Z. & EICHARDT J. 1998: Spiders in snail shells in different Hungarian localities. *Miscnea Zool. Hung.* **12**: 67–75.

METZNER H. 1999: Die Springspinnen (Araneae, Salticidae) Griechenlands. *Andrias* **14**: 1–279.

Pavel Krásenský & Antonín Roušar

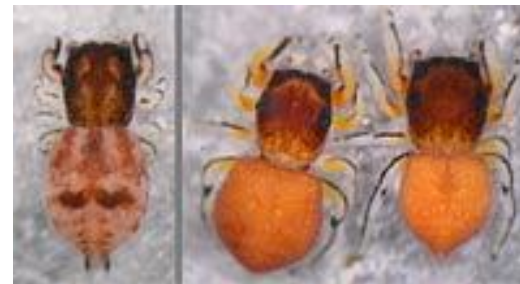
Obr. 1: Mládě *Ballus rufipes* v čase nálezu; Nesvadské písčiny, Slovensko (foto P. Krásenský)

Obr. 2: Mládě *Ballus rufipes* (foto A. Roušar)

Obr. 3: Mládě *Ballus rufipes* (vlevo) a *Ballus chalybeius* (vpravo) (foto A. Roušar)

Obr. 4: Mládě *Ballus chalybeius* (vlevo) a *Ballus rufipes* (vpravo) (převzato)

Inventarizace 2015

Tento seznam má sloužit jako přehled pro členy ČAS, kdo a kde prováděl výzkumy, jejichž výsledky nejsou uvedeny v Databázi pro Katalog. Seznam zpráv za rok 2016 přineseme v příštím čísle našeho zpravodaje Pavouk.

ČAPEK M. 2015a: *Inventarizační průzkum NPR Adršpaško-teplické skály z oboru: pavouci (Araneae)*. Dep. in: SCHKO Broumovsko, Police nad Metují, 45 pp.

ČAPEK M. 2015b: *Inventarizační průzkum PR Bažiny z oboru: pavouci (Araneae)*. Depon. in: KÚ Hradec Králové, 18 pp.

DOLEJŠ P., HLAVÁČ J. & MORAVEC J. 2015: *Velkolom Čertovy schody – západ. Fauna sanovaných a rekultivovaných ploch lomu. Monitorovací studie, XVIII. etapa (2015)*. Dep. in: Národní muzeum, Praha, SCHKO Český kras, 50 pp.

JELÍNEK A. 2015a: *Pavouci vybraných rašelinných a podmáčených stanovišť v centrální části Českomoravské vrchoviny*. Dep. in: Krajský úřad Kraje Vysočina, Jihlava, 35 pp.

JELÍNEK A. 2015b: *Pavouci PR Chvojnov (závěrečná zpráva)*. Dep. in: Krajský úřad Kraje Vysočina, Jihlava, 18 pp.

JELÍNEK A. 2015c: *Arachnologický průzkum fauny pavouků (Araneae) přírodních rezervací Slanisko Novosedly a Slanisko Dobré Pole*. Dep. in: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno, 8 pp.

JELÍNEK A. & KŘIVAN V. 2015: *Průzkum vybraných skupin bezobratlých živočichů v PP Jezdovické rašeliniště, PR Rašeliniště Kaliště, PR Šimanovské rašeliniště, PR V Lisovech a PR Údolí Brtnice*. Dep. in: Krajský úřad Kraje Vysočina, Jihlava, 45 pp.

KŮRKA A., MORAVEC P. & VONIČKA P. 2015: *Rychlostní silnice D35 Staré Město – Mohelnice. Zoologický průzkum a jeho vyhodnocení (samostatná příloha k dokumentaci EIA)*. Dep. in: Ing. Pavel Vonička, biologické průzkumy a posudky, Liberec, 50 pp.

KŮRKA A., RUS I., MORAVEC P., VONIČKA P. & LINHART M. 2015: *Zoologický inventarizační průzkum navrženého VKP V Souškách u Starého Kolína*. Dep. in: OŽPaZ MěÚ Kolín, 41 pp.

KŮRKA A., ŽEMLIČKA M. & VONIČKA P. 2015: *Přeložka silnice I/9 Nový Bor – Dolní Libchava. Zoologický průzkum*. Dep. in: Ing. Pavel Vonička, biologické průzkumy a posudky, Liberec, 47 pp.

BIOLOGIE PAVOUKOVŮ

Co se skrývá v kokonech?

S nadsázkou lze říci, že arachnologovi sezona nikdy nekončí. Zatímco aktivita entomologů je s nástupem podzimu výrazně limitována, arachnolog si své pavouky vždy najde. A když je i na prosev příliš chladno, jsou tady přezimující zámotky a kokony pavouků rodů *Cheiracanthium* a *Argiope*.

Ke sběru kokonů křížáka pruhovaného mě přivedla práce polských kolegyně, zveřejněná v letošním roce (WAWER & KOSTRO-AMBROZIAK 2016). Na publikaci mě zaujalo, že z poměrně velkého počtu 560 nasbíraných kokonů *A. bruennichi* se podařilo odchovat překvapivě malé množství (3,9 %) primárního parazitoida, lumka *Tromatobia ornata*.

Ke sběru kokonů jsem si vytipoval tři lokality na Českokubedějovicku, kde byl dlouhodobě pozorován křížák *Argiope bruennichi* v hojném počtu. První dvě louky (A, B) jsou suššího typu, mírně se svažující k jihozápadu. Třetí louka v nivě (C), chráněná z důvodu výskytu ohrožených druhů rostlin, je západně orientována. Všechny lokality jsou v nadmořské výšce mezi 500 až 600 m. n. m.

Vlastní sběr byl prováděn v září, tedy v měsíci, kdy naprostá většina kokonů je již zhotovena (LEBORGNE & PASQUET 2005), ale stále je možné se setkat se samicemi, které po několik dní stráží svůj poslední kokon (obr. 1). Právě čas sběru na lokalitě se lišil od zmiňované polské práce. Autorky načasovaly sběr na měsíc duben. Odpadá tím problém s dlouhodobým uskladněním kokonů, na druhé straně jsou však zachyceny jen parazitické druhy přezimující uvnitř kokonu.

Dohromady jsem nasbíral 622 kokonů (191 a 143 na suchých loukách, 288 na vlhké louce). Kokony byly následně prohlédnuty, a to nejen zvenčí, ale i uvnitř (po opatrném rozstřížení). Jelikož larvy lumka *Tromatobia ornata* v počátečním stadiu vývoje lze ve snůšce snadno přehlédnout, je možné přítomnost lumka prokázat díky charakteristickému vpichu kladélkem skrz stěnu kokonu. Díky tomuto poznatku mohl být lumek identifikován na všech lokalitách, a to téměř v 1/4 kokonů (A: 34 %, B: 6 %, C: 22 %).

Zajímavější skutečností bylo zjištění, že celkem 20 % kokonů bylo napadeno různými druhy predátorů. Vstupy do kokonů jsou v tomto případě většího průměru než u lumků a výstupy pochopitelně ještě větší (obr. 2).

Ačkoli kokony byly teprve na počátku vývoje (vývoj vajíček trvá 2–3 týdny), některé larvy hmyzu ten svůj již ukončily a kokon opustily. To se týkalo především lokalit A a C. I přesto zde byla zachycena část larev zlatooček, brouků a dvoukřídlých. Překvapením byl nález juvenilního pavouka rodu *Cheiracanthium* uvnitř kokonu, který se pravděpodobně živil mladými pavoučky. Chalcidka *Pediobius brachycerus*, hyperparazit lumka *Tromatobia ornata*, byla zaznamenána pouze na lokalitě A.

Přestože celkový počet negativních kokonů na třech sledovaných lokalitách je relativně nízký (56 %), potenciál vylíhlých pavouků je značný. A to nejen vzhledem k velkému množství vajíček v jednom kokonu (až 800), ale i k faktu, že parazitoidi a predátoři spotřebují jen část snůšky, případně líhnoucích se pavouků, v kokonu.

Pozn.: Údaje získané průběžnou kontrolou kokonů, nelze brát za statisticky průkazné. Teprve následný odchov potvrdí skutečný stav parazitace kokonů křížáka *Argiope bruennichi*.

WAWER W. & KOSTRO-AMBROZIAK A. 2016: Egg sac parasitism: how important are parasitoids in the range expansion of the wasp spider *Argiope bruennichi*? *J. Arachnol.* **44** (2): 247–250.
LEBORGNE R. & PASQUET A. 2005: Time of oviposition and reproductive success in *Argiope bruennichi* (Araneae: Araneidae). *Eur. J. Entomol.* **102** (2): 169–174.

Jan Erhart

Obr. 1: Samice *Argiope bruennichi* strážící kokon (foto J. Erhart)

Obr. 2: Jeden z příkladů narušení stěny kokonu křížáka pruhovaného (foto J. Erhart)

114. seminář České arachnologické společnosti – Olomouc

Dne 3. 12. 2016 se konal již 114. arachnologický seminář, tentokrát poprvé v historii na půdě Univerzity Palackého v Olomouci, a to konkrétně na Katedře ekologie a životního prostředí. Seminář zahájil O. Machač o novinkách v ČAS. Následoval blok odborných přednášek, který byl přerušen společným obědem a pauzou na kávu. Po načerpání nových sil jsme (aspoň na dálku) popřáli oslavenci Antonínu Kůrkovi k 70. narozeninám. Odpolední blok zahájila zajímavá přednáška o druhém nálezu *Araneus saevus* na Šumavě. Seminář jsme zakončili neformální diskuzí ve Svatováclavském pivovaru. Celkem se semináře zúčastnilo 23 členů a příznivců ČAS (obr. 1).

Program: **Machač O.:** Co nového v ČAS?; **Růžička V.:** Blíží se konec pohrom; **Kovaříková P. & Machač O.:** Pavouci v ptačích budkách v PR Království; **Javůrek P.:** Sklípkánek *Atypus muralis* na Kosíři a vliv různých typů managementu na jeho populace; **Kubcová L.:** Terénní klíče pro determinaci našich nejběžnějších pavouků; **Dolejš P.:** K 70. narozeninám Antonína Kůrky; **Rückl J., Kroc V., Červenková J.:** *Araneus saevus*, *Araneus nordmanni* a jiní křížáci v okolí Horské Kvildy; **Bryja V.:** Pavouci údolí Oslavy a Chvojnice – stav poznání na konci roku 2016; **Michalko R., Kula E., Košulič O.:** Vliv oteplování na intragildové interakce a strukturu společenstva epigeických pavouků.

Petra Kovaříková

20th International Congress of Arachnology

20. mezinárodní arachnologický kongres se konal ve městě Golden (Colorado, USA) na Colorado School of Mines ve dnech 2.–9.7.2016. Byl organizován Denver Museum of Nature & Science, organizátorkou byla Paula E. Cushing. Před kongresem se uskutečnil třídenní workshop s tematikou IUCN. Vlastního kongresu se účastnilo 375 arachnologů (z toho 154 studentů) a 36 doprovodných osob z 39 států celého světa. Kongres se tak stal největším mezinárodním kongresem ve své historii. Zato českých arachnologů dorazilo jen pět a půl, a to doslova: Petr Dolejš, Radek Michalko, Věra Opatová, Milan Řezáč, Lenka Sentenská (která získala cenu za studentskou přednášku) a Brian L. Patric. Na kongresu bylo předneseno 240 přednášek a vystaveno 129 posterů. Ve středu se uskutečnily tři téměř celodenní exkurze: výlet do prérií s pozorováním bizonů a dva výlety do hor – Loveland Pass a Berthoud Pass (z úlovků např. *Haplodrassus signifer*, *Pardosa concinna*, *Pardosa ourayensis*, *Philodromus alascensis* a *Thanatus coloradensis*). Pokongresová exkurze vedla po národních parcích západního Colorada a východního Utahu. Příští, tentokrát evropský, kongres se bude konat 20.–25.8.2017 v britském Nottinghamu.

Příspěvky členů ČAS (uvedeny jsou pouze prvoautorské; přednášky zvýrazněny tučně):

DOLEJŠ: Iranian spiders (Araneae) in the National Museum in Prague (Czech Republic)

MICHALKO a kol.: Effect of increased habitat complexity on pest suppression by winter-active spiders

MICHALKO a kol.: Alteration of predatory behavior of a generalist predator by exposure to two insecticides

ŘEZÁČ & PEKÁR: Radiation of *Dysdera* spiders in the Canary archipelago probably included unique evolution of diet generalists from diet specialists

SENTENSKÁ a kol.: Are males really so insensitive? Palp morphology of a spider *Philodromus cespitum* reveals innervation

SENTENSKÁ a kol.: Sexual dimorphism in venom gland anatomy in a sexual stinging scorpion

Petr Dolejš

Kroniky

Česká arachnologie má své kroniky, které s pečlivostí sobě vlastní uspořádal V. Růžička. První díl shrnuje historii od počátků české arachnologie do roku 1993, druhý díl se věnuje událostem z roku 1994 a ve třetím díle se dočteme o dění v letech 1995–1997. Tyto první tři díly jsou knihařsky svázané, v modrých deskách, a jsou t.č. uloženy v Národním muzeu – Přírodovědeckém muzeu v Horních Počernicích. Existovaly ale ještě další dva díly, tenké knížky sešité kroužkovou vazbou (do roku 2010). Nejsou ale k dohledání. Dnem zapsání ČAS

do rejstříku spolků byl zaveden další díl kroniky, jehož vedení se ujal autor tohoto příspěvku. Vedení kroniky je ovšem věcí celé společnosti, a proto vás prosím o zasílání všech informací, které by měly být v kronice zaznamenány.

Petr Dolejš

Noví členové ČAS

Argam Alaverdyan (Apy)	CYT	alaverdyanargam@gmail.com
Martin Čapek	ARA	capek.mart@email.cz
Pavel Javůrek	ARA, SCO	javurek.pavel@gmail.com
Petra Kovaříková	ARA	kovarikova2606@gmail.com
Václav Kroc	ARA	vasicekkroc@seznam.cz
Markéta Laštovičková	ARA	marketa.lastovickova@gmail.com
Eva Legátová	ARA	eva.leg@tiscali.cz
Gabriela Přibáňová	ARA	gpribanova@seznam.cz
Kryštof Růckl	ARA	krystof.ruckl@gmail.com
Alena Šilhavá	SCO, PSE, OPI, ARA	ajasilhava@seznam.cz
Petr Valnych	ARA	petrhadi@seznam.cz

Vítejte!

Kolegové, kteří letos ukončili studium

Stredoškolské

Mojmír Hanko (*Křesťanské gymnázium, Praha 10 – Hostivař*)

Bakalářské

Tomáš Hamřík (*školitel: V. Hula, oponent: O. Košulič*)

Alena Šilhavá (*školitel: F. Štáhlavský, oponent: M. Řezáč*)

Argam Alaverdyan (Apy) (*školitel: F. Štáhlavský, oponent: M. Řezáč*)

Doktorské

Eva Líznarová (*školitel S. Pekár, oponenti: P. Saska a P. Drozd*)

Gratulujeme!

Svatba

3. září 2016 se oženil Honza Raška.

Blahopřejeme!

Sedmdesáté narozeniny Antonína Kůrky

RNDr. Antonín Kůrka se narodil 1. prosince 1946 v České Lípě. V letech 1964–1970 studoval na katedře systematické zoologie PřF UK v Praze. Jeho zaměřením ale ještě nebyli pavouci, ale střevlíci. Věnoval se ontogenezi střevlíčků rodů *Calathus*, *Bembidion* a *Agoum* – prvních pět jeho publikovaných prací je proto coleopterologických. Po vystudování nastoupil do Národního muzea jako kurátor sbírek bezobratlých – po „žízalářce“ Marii Mikulové, takže měl na starosti především tuto skupinu půdních bezobratlých. První z jeho prací bylo tedy dolévání lihu do obrovských akvárií s vyrovnanými žízalami. V našem největším muzeu se sice příliš dlouho neohřál (1971–1972), ale zato během tohoto působení stačil poblíž muzejní terénní stanice na Horské Kvildě ulovit na dalších 45 let jediného exempláře křížáka *Araneus saevus*. Následovala práce v Městském muzeu v Čáslavi (1972–1976) a Okresním muzeu v Mladé Boleslavi (1976–1977), aby se na dalších 34 let stal symbolem arachnologie opět v Národním muzeu v Praze. Při nástupu musel Tonda kromě formálních náležitostí splnit i řadu „podmínek“, aby zapadl do kolektivu: musel to být blondák ovládající hru na kytaru a dobře znalý Saturnina. A tak právě znalost hlášek tety Kateřiny z Jirotkova románu definitivně umožnila Tondův nástup do naší nejnámější muzejní instituce.

V Národním muzeu se Tonda věnoval zejména araneologickému výzkumu rašelinišť Šumavy (obr. 1) a činného vápencového velkolomu Čertovy schody. Výzkum na Šumavě byla před rokem 1989 práce věru nesnadná a neustálé kontroly pohraničnicků byly na denním pořádku. Když se Tonda jednou, celý zablácený, vynořoval z bažin Mrtvého luhu, legitimovala ho dvojice pohraničnicků – emancipovaný Slovák a flegmatických Čech: „Občanský preukaz!“ Tonda předložil. (Zde nutno připomenout, že OP byly dříve knížky, ve kterých bylo zaznamenáno i zaměstnání – tehdy totiž být nezaměstnaným bylo trestné a ani na „fluktuanty“ se nepohlíželo příliš pozitivně.) „Ale, ale, vystriedal ste veľa zamestnani! To by sme mali hlásiť“ Český pohraničnick jen tak ledabyly nahlédl a slovenského soudruha odbyl: „Jeb na to, dyk to sou samý muzea.“

V rámci své muzejní činnosti se Tonda věnoval mj. přípravě Galerie Pokoutník, ale především pak správě evertetbratlogického/arachnologického referátu. Díky své vynikající znalosti nejen českých pavouků, ale i mořských bezobratlých, např. krabů a ostnokožců, dokázal Tonda pourčovat velkou část sbírky bezobratlých. Pustil se i do nesmírně obtížného a zdouhavého zpracování arachnologické sbírky prof. Františka Millera – opublikoval deset dílčích katalogů věnovaných jednotlivým skupinám pavouků. Za nejdůležitější pak můžeme považovat katalog typů českých pavouků, který vydal spolu s V. Růžičkou, J. Bucharem a M. Řezáčem.

Tonda je ale především Pan Faunistik. Ve vestičce, typické kšiltovce a zejména pěšky, s rancem na zádech, prosbíral notnou část republiky. Přestože se na první pohled může Tonda zdát jako lehce nedbalý, opak je pravdou. Ke sběru (i k následnému vyhodnocování) přistupuje s nejvyšší pečlivostí, využívá všechny sběrné metody, a tak není divu, že svými nálezy obohatil českou araneofaunu hned o čtyři druhy (*A. saevus*, *Z. rubidum*, *H. moderatus*

a *A. conigerum*) a mnohé prvnálezky ostatních sběratelů (vesměs nalezených ve sbírkách Národního muzea) publikoval. Na svém kontě má i „třetinu nového druhu pro vědu“ – plachetnatky *Agyreta milleri* (Thaler, Buchar & Kůrka, 1997). Výsledky své práce nepublikuje v žádných „impaktech“, ale o to víc jsou jeho mnohdy více než stostránkové skoromonografie pro českou arachnologii cenné. Z řady publikací, čítající přes sto položek, jmenujme zejména články o pavoucích Šumavy, Jizerských hor, Kokořínska, Prahy, Českého krasu a Kolínska. Právem se Tonda stal čestným členem ČAS.

Další „povolání“, které Tonda jednoznačně charakterizuje, je cestovatel. Původně jsem zamýšlel připravit mapku s puntíky, kde všude Tonda byl, ale nakonec jsem si řekl, že bude jednodušší napsat, kde (zatím!) nebyl – v Jižní Americe a Antarktídě. Když v muzeu do plánů výzkumu uvedl, že by chtěl vyjet za pavouky na Sundy, tehdejší vedoucí málem omdlel a když se probral z mrákot, lejtstro Tondovi nasupeně vrátil s tím, že s takovouhle může jet leda do Paďous. Tonda poslechl. Na přes rok se objevilo v kolonce Místo výzkumu: „Paďousy“.

K dalším oblíbeným Tondovým činnostem patří hudba a fotografování. Tonda má absolutní sluch, dobře hraje na kytaru a foukací harmoniku a výborně zpívá. „Vystřihnout“ k písničkám druhý hlas bez jakékoliv předchozí přípravy umí málokdo. A fotografování? Fotoaparát patří k Tondovi stejně neodmyslitelně jako pinzeta a epruvety na pavouky. Ale nefotografuje jen pavouky a motýly, ale v poslední době zejména rostliny. To jsem ještě neřekl, že Tonda je i zdatný botanik? Znalec dokonce i australské flóry? O všem se můžete dočíst např. v 22 popularizačních člancích v Živě. Popularizaci Tonda věnuje hodně pozornosti, vedle Živy publikuje např. i v časopisu National Geographic a ani populární knížky mu nejsou cizí. Připomeňme *Jedovaté živočichy* (s V. Pfliegerem), překlad *Pavoukoců a dalších bezobratlých, České názvosloví a samozřejmě Naše pavouky* (s J. Bucharem). A jako takové pomyslné vyvrcholení Tondovy dosavadní kariéry, třešnička na arachnologickém dortu, je samozřejmě atlas *Pavouci České republiky*.

Milý Tondo, přežeme Ti všechno nejlepší k Tvému jubileu a mnoho objevných cest!

Petr Dolejš

Obr. 1: RNDr. Antonín Kůrka v červnu 2015 na Luzenské slati (foto P. Dolejš)

Bucharova mísa plná pavouků

Mísa vznikla coby dárek k osmdesátinám prof. RNDr. Jana Buchara, DrSc., našeho táty pavouka. Autorem návrhu je Vlastimil Růžička, mísu zhotovili v keramické dílně Aleny a Františka Reindlových z Rudolfova. Mísa má v průměru 31 cm a z jejího širokého okraje na nás hledí oči osmi různých pavouků: slíďáka, skákavky, šestiočky, lepovky, paslídáka, třesavky, drobnooké plachetnatky z rodu *Porrhomma* a pokoutníka (obr. 1). Dárek se líbil a jubilant rád souhlasil s výrobou kopií. Kromě originálu bylo ve třech vlnách zhotoveno 17 číslovaných kopií. Dnešní vlastníci těchto osmnácti arachnologických skvostů jsou zde sepsáni.

Originál Eva Bucharová

- č. 1/6 Vlastimil Růžička
- č. 2/6 Lenka Kubcová
- č. 3/6 Vladimír Hula
- č. 4/6 Jaromír Hajer
- č. 5/6 Jiří Král
- č. 6/6 Petr Dolejš
- č. 7/15 Ivana Hradská
- č. 8/15 Lenka Sentenská
- č. 9/15 Christian Kropf
- č. 10/15 Antonín Kůrka
- č. 11/15 Milan Řezáč
- č. 12/15 Pavel Pech
- č. 13/15 František Kovařík
- č. 14/15 Vítězslav Bryja
- č. 15/15 Jitka Humpolcová
- č. 16/17 Christian Komposch
- č. 17/17 Stanislav Pekár

Originál mísy vlastní paní Eva Bucharová, manželka Jana Buchara – zakladatele České arachnologické školy, dlouholetého předsedy Arachnologické sekce Slovenské entomologické společnosti, prvního předsedy Arachnologické sekce České společnosti entomologické a čestného předsedy České arachnologické společnosti. První kopii má ve svém držení Vlastimil Růžička – první předseda České arachnologické společnosti. Poslední kopii získal Stanislav Pekár – druhý předseda České arachnologické společnosti.

Vlastimil Růžička

Obr. 1: Bucharova mísa plná pavouků (foto A. Růžička).

Náš táta pavouk

Už je to rok, co jsme se rozloučili s Janem Bucharem. Takže ani letos už od něj nedostaneme novoročenku. Už nikdy. Ty novoročenky byly neokázalé, nakopírované na obyčejném kancelářském papíře, ale byly kresleny s láskou, ručně a tuší. Počínají přáním k roku 2005. Jan je většinou dával osobně pouze několika lidem ve svém nejbližším okolí při pravidelném předvánočním setkání na Přírodovědecké fakultě. Shromáždili jsme vám je všechny (viz Fotokoutek), pouze rok 2009 a 2010 schází. Nikdo z nás je nedokázal dohledat. V těchto letech jsme je nedostali? S jistotou to nevíme, ale pravděpodobně tenkrát novoročenky zastoupila drobná skleněná zvířátka. Na některých novoročenkách nacházíme ještě krátký vzkaz, poděkování, pozdrav a osobitý podpis „s pavoučím pozdravem Váš Honza Buchar“. V obsáhlém článku o Janu Bucharovi (KUBCOVÁ & DOLEJŠ 2016) je Jan hned v úvodu charakterizován dvěma specifickými výrazy.

Jednak *coby zakladatel české arachnologické školy*. V roce 2002 jsme na výjezdním arachnologickém semináři na Křivoklátě slavili Bucharovy sedmdesátiny. A tam jsme si to nějak v diskusi v hlavách uspořádali a pojem *česká arachnologická škola* byl na světě. Naše arachnologie měla několik vynikajících osobností, ale až Jan Buchar začal cíleně vychovávat diplomanty a pořádat pro ně a další zájemce o pavoukovce pravidelné semináře. Pořádal i arachnologické exkurze, při kterých jsme se rádi vídali a soustavně jsme probádávali doposud neznámá území naší země. Tak to jistě dělají i jiné odborné spolky, ale sám zájem o obor nestačí. My jsme se toho všeho účastnili i kvůli osobě onoho *zakladatele*. Kvůli jeho velkorysosti, nezištnosti, laskavosti, ochoty nám se vším pomáhat, znalostem, smyslu pro humor atd. Ano, tak se buduje *škola*. A česká arachnologická škola má dnes ve světě dobrý zvuk. Mnozí kolegové nám naše společenství tak trochu závidějí.

Nu a *náš táta pavouk*? To jsem několikrát použil já (VR) a jsem moc rád, že se ten pojem dostal i do mezinárodního povědomí. Buchar nepsal dopisy v počítači. Psal buď na psacím stroji, nebo ručně. Ty dopisy mám – počínaje rokem 1978 – pečlivě uschované. No a v dopise ze 4. února 1997 mi těsně na dolní okraj strojem psaného dopisu ručně připsal... Naskenoval jsem vám to (obr. 1). Berme to jako Bucharův poslední pozdrav každému z nás.

KUBCOVÁ L. & DOLEJŠ P. 2016: In memoriam Prof. RNDr. Jan Buchar, DrSc. (1932–2015). *Arachnol. Mitt.* **51**: IV–XI.

Vlastimil Růžička, Jaromír Hajer, Lenka Kubcová & Petr Dolejš

Obr. 1: „Táta pavouk“ (foto V. Růžička)

Česká arachnologická bibliografie

Pavouci

- BEDNÁŘOVÁ J. 2016: Rozhovor – Pavouci jsou strašní chudáci [Interview with Vlastimil Růžička – Spiders are terrible paupers]. *Týdeník Květy* **17.10.2016**: 30–32 (in Czech).
- BĚLOHUBEK J. 2016: Araneofauna dutin ovocných dřevin v okolí obce Želetice (*Araneofauna cavities of fruit trees around the village Želetice*). BSc. thesis, Mendelova univerzita v Brně, Brno, 46 pp. (in Czech, English abstract).
- BLAŽEK J. 2016: Porovnání araneofauny dutin ovocných dřevin v okolí Licibořic [*Comparison of araneofauna of fruit trees cavities in the surrounding of Licibořice*]. BSc. thesis, Mendelova univerzita v Brně, Brno, 49 pp. (in Czech).
- BREITLING R., BAUER T., GRABOLLE A., OGER P., PANTINI P., VAN KEER J., PFLIEGLER W. P., JANTSCHER E. & DOLANSKÝ J. 2016: East meets West: on the true identity of *Cheiracanthium rupestre* and *Xysticus albomaculatus* (Arachnida: Araneae: Eutichuridae, Thomisidae). *Arachnol. Mitt.* **52**: 38–49. DOI: 10.5431/aramit5208.
- CORCOBADO G., HERBERSTEIN M. E. & PEKÁR S. 2016: The role of ultraviolet colour in the assessment of mimetic accuracy between Batesian mimics and their models: a case study using ant-mimicking spiders. *Sci. Nat.* **103**: 90. DOI: 10.1007/s00114-016-1410-z.
- ČAPEK M. 2016: Pavouci Orlickohorských vrchovišť. *Panorama – Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podůří* **24**: 19–50 (in Czech).
- HAJER J., KARSCHOVÁ S. & ŘEHÁKOVÁ D. 2016: Silks and silk-producing organs of Neotropical tarantula *Avicularia metallica* (Araneae, Mygalomorphae, Theraphosidae). *Ecol. Mont.* **7**: 313–327.
- JAVŮREK P. & MACHAČ O. 2015: Příspěvek k výskytu sklípkánka *Atypus muralis* Bertkau, 1890 a stepníka *Eresus kollari* Rossi, 1846 na Prostějovsku. Contribution to occurrence of *Atypus muralis* Bertkau, 1890, and *Eresus kollari* Rossi, 1846, in Prostějiv district. *Přír. Studie Muz. Prostějovska* **17**: 107–109 (in Czech, English abstract).
- KADERKA R. 2016: Description of the male of *Avicularia rickwesti*, Bertani & Huff, 2013, a remarkable species from the Dominican Republic (Araneae: Theraphosidae: Aviculariinae). *Rev. Ibér. Arachnol.* **28**: 121–127.
- KARSCHOVÁ S. & HAJER J. 2016: Spinnerets and silk-producing system of *Segestria senoculata* (Araneae, Araneomorphae, Segestriidae). *J. Entomol. Acarol. Res.* **48**: 388–394. DOI: 10.4081/jear.2016.5934.
- KORBA J. 2016: Pavoučí poklady našich stepí [Spider treasures of our steppes]. *Naše příroda* **2016** (5): 22–29 (in Czech).

- KORENKO S., NIEDOBOVÁ J., KOLÁŘOVÁ M., HAMOUZOVÁ K., KYSILKOVÁ K. & MICHALCO R. 2016: The effect of eight common herbicides on the predatory activity of the agrobiont spider *Pardosa agrestis*. *BioControl* **61** (5): 507–517. DOI: 10.1007/s10526-016-9729-0.
- LECCIA F., KYSILKOVÁ K., KOLÁŘOVÁ M., HAMOUZOVÁ K., LÍZNAROVÁ E. & KORENKO S. 2016: Disruption of the chemical communication of the European agrobiont ground-dwelling spider *Pardosa agrestis* by pesticides. *J. Appl. Entomol.* **140** (8): 609–616. DOI: 10.1111/jen.12288
- LÍZNAROVÁ E. 2016: *Predační strategie stenofágních pavouků (Predatory strategies of stenophagous spiders)*. Ph.D. thesis, Masaryk University, Brno, 59 + 77 pp. (in Czech, English abstract)
- LÍZNAROVÁ E. & PEKÁR S. 2016: Metabolic specialisation on preferred prey and constraints in the utilization of alternative prey in an ant-eating spider. *Zoology* **119** (5): 464–470. DOI: 10.1016/j.zool.2016.04.004.
- MACHAČ O., IVINSKIS P. & RIMŠAITĖ J. 2016: Several new for Lithuanian fauna species of spiders (Araneae). *New and rare for Lithuania insect species* **28**: 121–126.
- MICHALCO R. & PEKÁR S. 2016: Different hunting strategies of generalist predators result in functional differences. *Oecologia* **181** (4): 1187–1197. DOI: 10.1007/s00442-016-3631-4.
- PEKÁR S. & BRABEC M. 2016: Marginal models via GLS: a convenient yet neglected tool for analysis of correlated data in behavioural sciences. *Ethology* **122** (8): 621–631. DOI: 10.1111/eth.12514.
- PEKÁR S. & CÁRDENAS M. 2015: Innate prey preference overridden by familiarisation with detrimental prey in a specialised myrmecophagous predator. *Sci. Nat.* **102** (1–2): 8. DOI: 10.1007/s00114-015-1257-8.
- PETRÁKOVÁ L., MICHALCO R., LOVERRE P., SENTENSKÁ L., KORENKO S. & PEKÁR S. 2016: Intraguild predation among spiders and their effect on the pear psylla during winter. *Agric. Ecosyst. Environ.* **233**: 67–74. DOI: 10.1016/j.agee.2016.08.008.
- ŘEHOUNKOVÁ L., ČIŽEK L., ŘEHOUNEK J., ŠEBELÍKOVÁ L., TROPEK T., LENCOVÁ K., BOGUSCH P., MARHOUL P., MÁČA J. 2016: Additional disturbances as a beneficial tool for restoration of post-mining sites: a multi-taxa approach. *Environ. Sci. Pollut. Res.* **23** (14): 13745–13753. DOI: 10.1007/s11356-016-6585-5
- ŘEZÁČ M., ŘEZÁČOVÁ V., HENEBERG P. 2016: *Enoplognatha bryjai* new species, a bizarre cobweb spider of the Pannonian swamps (Araneae, Theridiidae). *Zootaxa* **4147** (1): 92–96.
- SEBEK P., VODKA S., BOGUSCH P., PECH P., TROPEK R., WEISS M., ZIMOVA K. & CIZEK L. 2016: Open-grown trees as key habitats for arthropods in temperate woodlands: The diversity, composition, and conservation value of associated communities. *Forest Ecol. Manag.* **380**: 172–181. DOI: 10.1016/j.foreco.2016.08.052.
- ŠTEPÁKOVÁ K. 2016: *Vplyv prostredia a hospodárenia na prezimovanie pavúkov v ulitách suchozemských mäkkýšov (Effect of environment and management to overwintering of spiders in shells of terrestrial molluscs)*. MSc. thesis, Mendelova univerzita v Brně, Brno, 70 pp. (in Slovak, English abstract).
- TROPEK R., CERNA I., STRAKA J., KOCAREK P., MALENOVSKÝ I., TICHANEK F. & SEBEK P. 2015: In search for a compromise between biodiversity conservation and human health protection in

restoration of fly ash deposits: effect of anti-dust treatments on five groups of arthropods. *Environ. Sci. Pollut. Res.* **23** (14): 13653–13660. DOI: 10.1007/s11356-015-4382-1.

WONGPROM P. & KOŠULIČ O. 2016: First data on spiders (Arachnida: Araneae) from dry dipterocarp forests of Thailand. *Check List – J. Biodiv. Data* **12** (6): 1996. DOI: 10.15560/12.6.1996.

Štírci

KOTRBOVÁ J., OPATOVA V., GARDINI G. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016: Karyotype diversity of pseudoscorpions of the genus *Chthonius* (Pseudoscorpiones, Chthoniidae) in the Alps. *Comp. Cytogenet* **10** (3): 325–345. DOI: 10.3897/CompCytogen.v10i3.8906.

Štíři

KOVAŘÍK F. 2016: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part VIII. *Pandinops* Birula, 1913 (Scorpionidae) with Description of two new species from Ethiopia and Somalia. *Euscorpium* **229**: 1–20.

Kovařík F. 2016: *Butheoloides grosseri* sp. n. (Scorpiones, Buthidae) from Uganda. *Euscorpium* **230**: 1–6.

KOVAŘÍK F., LOWE G., PLÍŠKOVÁ J. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016a: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part VI. *Compsobuthus* Vachon, 1949 (Buthidae), with a description of *C. eritreensis* sp. n. *Euscorpium* **226**: 1–21.

KOVAŘÍK F., LOWE G., PLÍŠKOVÁ J. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016b: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part VII. *Parabuthus* Pocock, 1890 (Buthidae), with description of *P. hamar* sp. n. and *P. kajibu* sp. n. from Ethiopia. *Euscorpium* **228**: 1–58.

KOVAŘÍK F., LOWE G. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016a: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part IX. *Lanzatus*, *Orthochirus*, and *Somalicharmus* (Buthidae), with description of *Lanzatus somalilandus* sp. n. and *Orthochirus afar* sp. n. *Euscorpium* **232**: 1–38.

KOVAŘÍK F., LOWE G. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016b: Review of Northwestern African *Buthacus*, with description of *Buthacus stockmanni* sp. n. from Morocco and Western Sahara (Scorpiones, Buthidae). *Euscorpium* **236**: 1–18.

PLÍŠKOVÁ J., KOVAŘÍK F., KOŠULIČ O. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2016: Description of a new species of *Heterometrus* Ehrenberg, 1828 (Scorpiones: Scorpionidae) from Thailand with remarks about the utilization of cytogenetic data in taxonomy of the genus. *Ann. Zool.* **66** (3): 467–476. DOI: 10.3161/00034541ANZ2016.66.3.011.

Pavoukovci

- ALAVERDYAN A. 2016: *Využití cytogenetických metod v taxonomii pavoukoců (Arachnida). Use of cytogenetical methods in taxonomy of Arachnida (Arachnida)*. BSc. thesis, Charles University, Prague, 39 pp. (in Czech, English abstract).
- RŮŽIČKA V., MLEJNEK R., JUŘIČKOVÁ L., TAJOVSKÝ K., ŠMILAUER P. & ZAJÍČEK P. 2016: Invertebrates of the Macocha Abyss (Moravian Karst, Czech Republic). Nevretenčarji brezna Macoha (Moravski kras, Republika Češka). *Acta Carsol.* **45** (1): 71–84. DOI: 10.3986/ac.v45il.896.
- ŠILHAVÁ A. 2016: *Biogeografie arachnofauny Alp. Biogeography of arachnofauna of the Alps*. BSc. thesis, Charles University, Prague, 39 pp. (in Czech, English abstract).

Britská bibliografie – The Newsletter 136 a 137

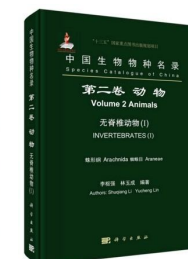
Pod nenápadnými názvy příspěvků se skrývají mnohé zajímavé informace. O synantropních pavoucích se dočteme v článku COLLYERA (2016), popis tvorby kokonu *Ero furcata* podává KILLICK (2016b) a které pavouky lze nalézt v kanalizaci, se dozvíme z příspěvku DAWSE (2016).

- BLOOMFIELD A. 2016: Variation amongst *Pardosa monticola* and a possible hybrid strain in Norfolk. *S. R. S. News* **86** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 18–20.
- COLLYER P. 2016: Thoughts of an Armchair Arachnologist. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 3.
- DAVIDSON M. 2016: Invasion of the blue and green bobbers. A *Leiobunum* miscellany. *S. R. S. News* **86** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 21–22.
- DAWS J. 2016: *Lessertia dentichelis* new to Lincolnshire. *S. R. S. News* **86** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 17.
- GRANT H. 2016: Candy stripes in *Misumena vatia*. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **136**: 2–3.
- HARVEY P. 2016: *Philodromus buxi* and its occurrence in South Essex. *S. R. S. News* **85** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **136**: 14–16.
- HUNTER T. 2016: *Dendryphantès rudis* (Sundevall, 1832) (Araneae: Salticidae) a new spider to Britain and a record of *Cryptachaea riparis* (Blackwall, 1834) (Araneae: Theridiidae) from Liverpool City centre (VC 59). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 2–3.
- KILLICK T. 2016a: *Ero aphanà* in a Gloucestershire garden. *S. R. S. News* **85** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **136**: 12–13.
- KILLICK T. 2016b: A once in a lifetime moment. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 9.
- KILLICK T. 2016c: Matiphagy and *Amaurobius similis*. *S. R. S. News* **86** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 17–18.

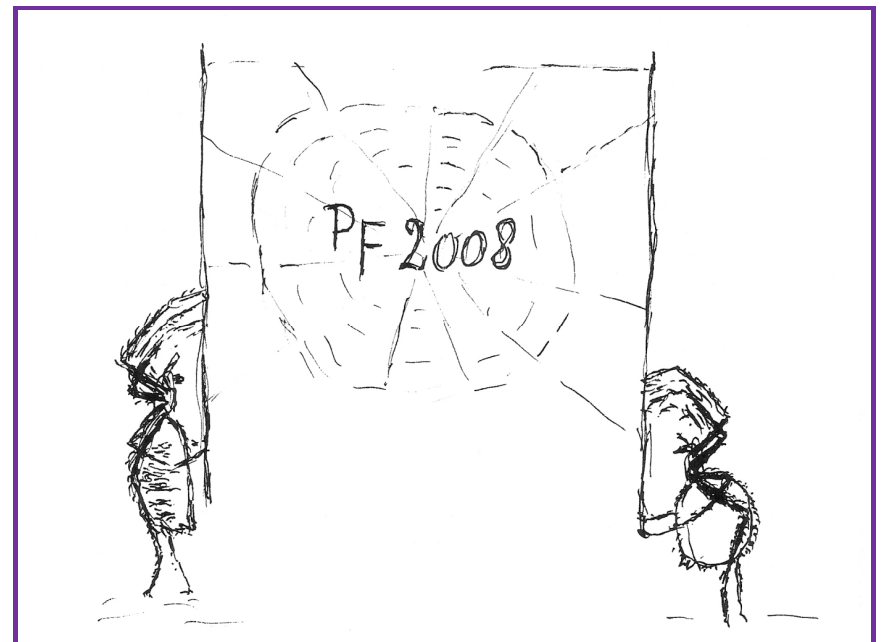
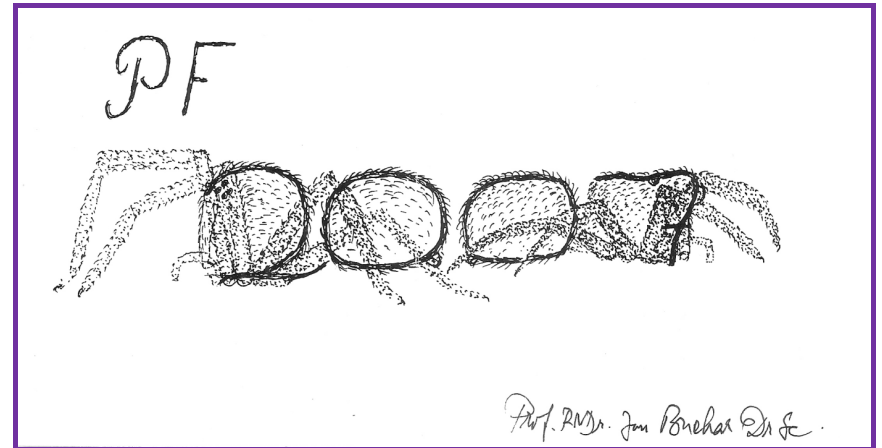
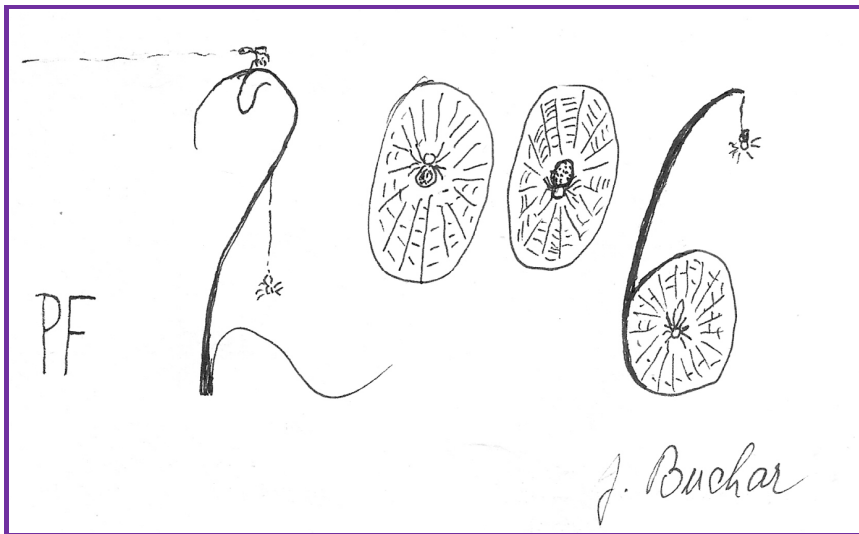
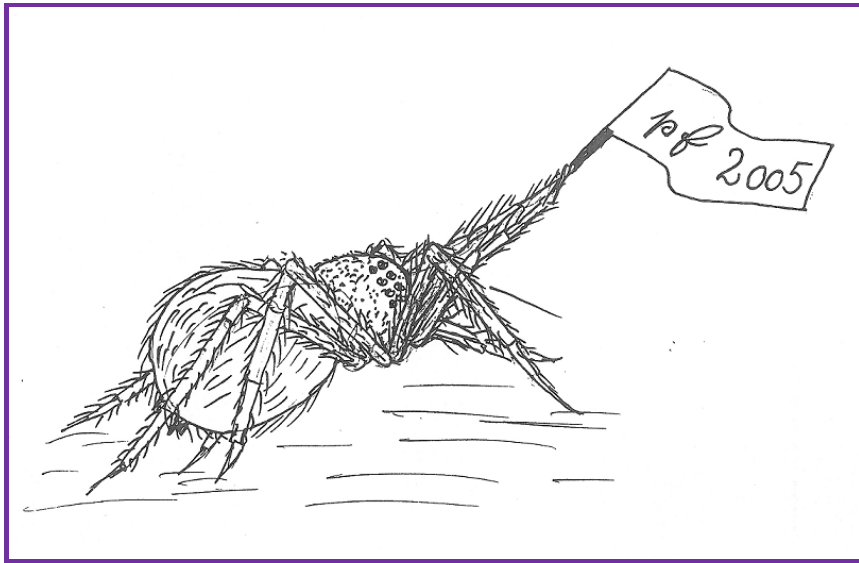
- KOPONEN S. 2016: Book review: Finnish harvestmen and pseudoscorpions (“*Suomenlukit ja valeskorpionit*”) by Annika Uddström and Veikko Rinne. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 13.
- NIMBUS N. 2016: Spider hosts and wasp parasitoids. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 10–12.
- PRICE R. & BURKMAR R. 2016: An extensive urban colony of the purseweb spider *Atypus affinis*. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 4–7.
- RUSSELL-SMITH A. 2016: Identification of females of British *Oedothorax* species. *S. R. S. News* **86** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 22–24.
- SZABÓ G. 2016: *Meta menardi* in Hungary. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **137**: 9–10.
- WALTERS J. 2016: *Segestria florentina* (Rossai) preying on hairy-footed flower bees *Anthophora plumipes* (Pallas). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **136**: 7.
- YOWARD P. J. 2016: Book reviews: *Nature's Nether Regions: What the Sex Lives of Bugs, Birds, and Beasts Tell us About Evolution, Biodiversity, and Ourselves* by Menno Schilthuisen; *Cryptic Female Choice in Arthropods – Patterns, Mechanisms and Prospects* by Peretti, Alfredo V., Aisenberg, Anita (Eds.). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **136**: 8–10.

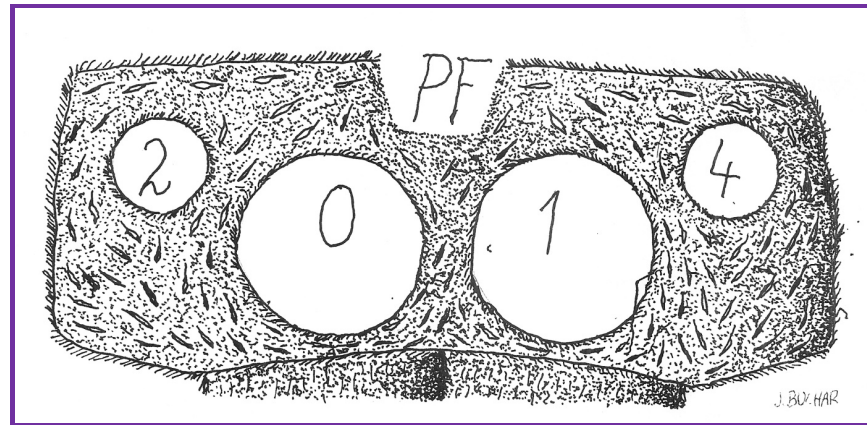
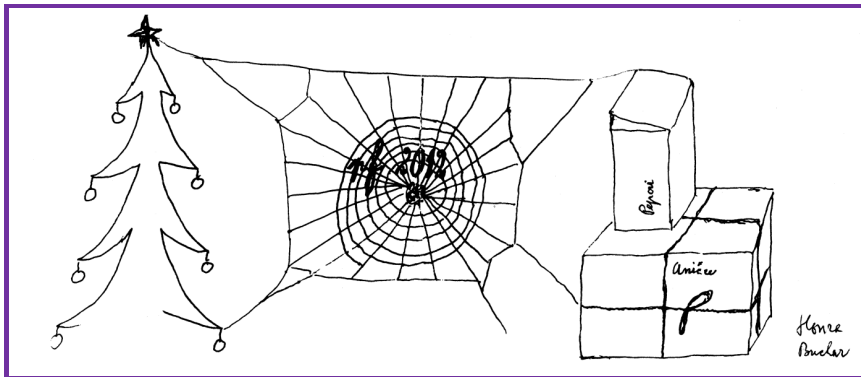
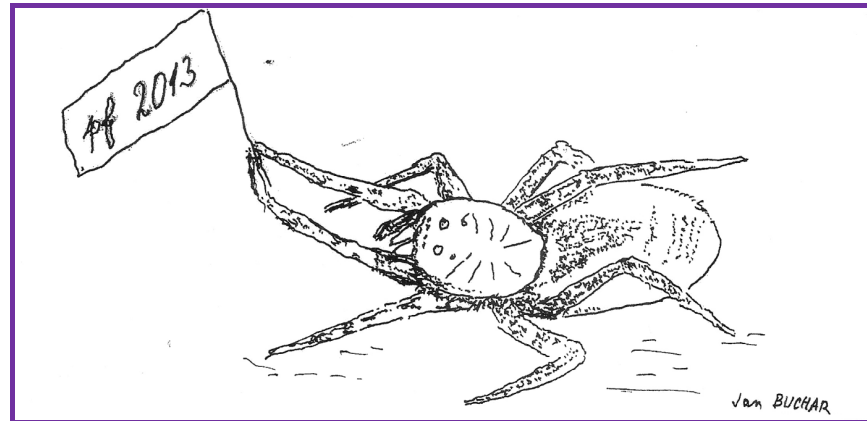
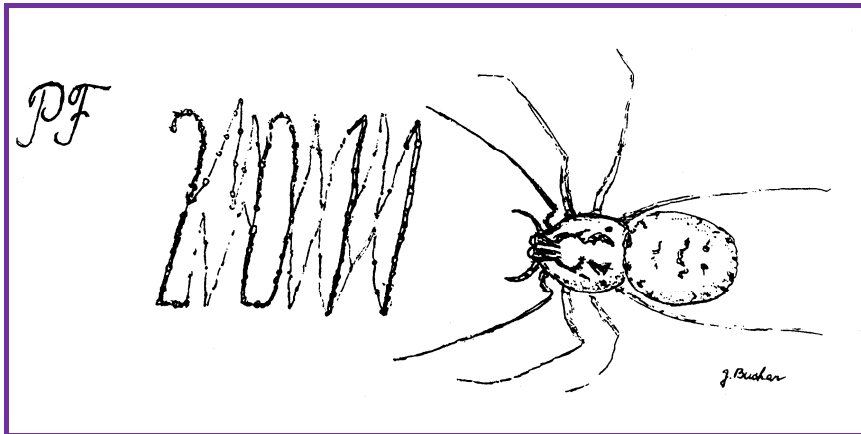
Nové knihy

- HABIBULLA M. 2016: *The Secretive Life of the Amazing 'Living Fossil' Scorpion*. Archway Publishing, 168 pp.
- IORIO É. & DELFOSSE E. 2016: Les Opilions de la Moitié Nord de la France (Arachnida: Opiliones) [The Opiliones of Northern France (Arachnida: Opiliones)]. *Mémoires de la Société Linnéenne de Bordeaux* **7**: 72 pp.
- LI S. 2016: *Species Catalogue of China. Volume 2 Animals. Invertebrates (1) Arachnida, Araneae*. Science Press, 564 pp.
- UDDSTRÖM A. & RINNE V. 2016: *Suomenlukit ja valeskorpionit [Finnish harvestmen and pseudoscorpions]*. Tibiale Oy, Helsinki, 223 pp.

PF od p. prof. Buchara 2005–2008 a 2011–2015 (orig. J. Buchar)

Sklípan z Peru v nadmořské výšce 4300 m n. m., poté, co napadly kroupy (foto R. Kaderka).

Úspěšný, nejen arachnologický rok 2017,

přeje redakce Pavouka

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 41

Vydává: Česká arachnologická společnost z.s.

Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart

Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov

E-mail: machac.ondra@seznam.cz

ISSN: 1804-7254

Zpracováno v programu: Microsoft Word

Titulní strana:

Karpatský endemit *Paranemastoma kochi* (foto: F. Trnka)

Toto číslo vyšlo 24.12.2016

